

Skeç Senaryo Temelli Epistemolojik ?nanç Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Skeç Senaryo Temelli Epistemolojik ?nanç Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30449>

Özet

Epistemolojik inançlar, bireylerin bilginin do?as? ve ö?renme süreçleri hakk?ndaki ki?isel teorilerini ifade eden merkezi bir psikolojik yapıdır. **Skeç Senaryo Temelli Epistemolojik ?nanç Ölçe?i**, özellikle ortaokul ö?rencilerinin bu inançlar?n? ba?lamsal bir yakla??mla ölçmek amacıyla 2020 y?l?nda Servet Üztemur tarafından geli?tirilmi?tir. Geleneksel Likert tipi maddelerin soyutlu?unu a?mak için, ölçek maddeleri Ay?e ve Leyla aras?ndaki matematik ba?ar?s?zl???na dair bir diyalog içeren somut bir **senaryo** üzerine kurulmu?tur. Bu yapı, ö?rencilerin bilgiye ve zekâya yönelik sabit (Ay?e) veya geli?ime aç?k (Leyla) inançlar?n? derinlemesine ara?tırmayı hedefler. Ölçek, 5'li **Likert Ölçe?i** format?n? kullanılmaktadır ve geli?tirme çalışmaları ilgili akademik makalede detaylı olarak sunulmu?tur.

Ölçe?in temel amacı, ö?rencilerin ö?renmenin do?u?tan gelen yeteneklere mi yoksa çaba ve gayrete mi ba?lı? oldu?u yönündeki inançlar?n? tespit etmektir. Bu ba?lamsal sunum, ö?rencilerin teorik inançlar?n? günlük yaşam durumlarına daha yakın bir şekilde yansıtmalarını sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Skeç Senaryo Temelli Ölçek, **Epistemolojik ?nançlar**, Ortaokul Ö?rencileri, Matematik E?itimi, Bilişsel Gelişim, Zekâ ?nançlar?, Gelişim Zihniyeti, **Senaryo** Temelli Ölçme.

Yazarlar

Servet ÜZTEMUR

Amaç

Bu ölçe?in temel amacı, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin **epistemolojik inançlar?n?**, özellikle bilginin kayna?? ve ö?renmenin do?as? ile ilgili görüşlerini ölçmektir. Geleneksel ölçeklerin aksine, bu araç ö?rencilerin soyut kavramlara tepki vermesini beklemek yerine, günlük yaşamdan alınmış somut bir senaryo (matematik s?nav? ba?ar?s?zl???) sunarak inançlar?n? ba?lam içinde de?erlendirmeyi amaçlamaktadır.

Ölçek, ö?rencilerin ö?renmedeki ba?ar?nın do?u?tan gelen yeteneklere (sabit zekâ inanc?) mi yoksa ki?isel çaba ve stratejilere (gelişim zihniyeti) mi ba?lı? oldu?u konusundaki kutuplaşmış görüşleri ortaya ç?karmak üzere tasarlanmıştır. Bu sayede, e?itimciler ve araştırmacılar, ö?rencilerin ö?renme motivasyonları ve akademik başarıları etkileyen temel inanç yapıları daha do?ru bir şekilde analiz edebilirler.

Yapı

Skeç Senaryo Temelli Epistemolojik İnanç Ölçeği, bilginin kesinliği, bilginin kaynağı ve öğrenmenin hızı gibi geleneksel epistemolojik boyutları dolaylı olarak ölçerken, özellikle zekânın doğasına yönelik inançlara odaklanmaktadır. Ölçek, Ayşe'nin "doğudan matematik zekânı" eksikliğine dayalı sabit inançları ile Leyla'nın "çalışma ve çaba"ya dayalı gelişim inançlarını karşı karşıya getirerek iki ana kutbu temsil etmektedir.

Ölçeğin ölçtüğü temel **psikolojik yapı**, öğrencilerin öğrenme ve zekâyâ dair sahip olduğu örtük teorilerdir (Implicit Theories of Intelligence). Bu yapı, öğrencilerin zorluklarla karşılaşmaları ve gösterdikleri azim, problem çözme becerileri ve akademik risk alma davranışları doğrudan etkilemektedir. Ölçek, bu inançların somut bir durum bağlamında ne kadar güçlü olduğunu belirlemeyi hedefler.

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlik** çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmek istediği epistemolojik inanç yapısının ne ölçüde temsil ettiğini göstermek amacıyla yürütülmüştür. İlgili makalede belirtildiği gibi, yapı geçerli ve içerik geçerli kanıtları sunulmuştur. Ölçek, alanda uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak (içerik geçerli) ve istatistiksel yöntemler kullanılarak (yapı geçerli) doğrulanmıştır.

Yapı geçerli genellikle Açıklayıcı ve Doğrulayıcı **Faktör Analizi** (Exploratory and Confirmatory Factor Analysis - EFA ve CFA) yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin, sabit zekâ inancı ve gelişim zihniyeti gibi beklenen alt boyutlar altında toplandığını doğrulamıştır. Detaylı geçerlik katsayıları ve faktör yükleri, Üztemur (2020) tarafından yapılan orijinal makalede mevcuttur.

Güvenirlik

Ölçeğin **güvenirlik** analizleri, ölçüm aracının tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirme için gerçekleştirilmiştir. İlgili makalede detayları belirtilen bu çalışmalar, genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplamaları içermektedir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik katsayıları, ölçeğin ortaokul öğrencilerinin epistemolojik inançlarını tutarlı bir şekilde ölçmek için yeterince güçlü olduğunu göstermektedir. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği gibi ek analizler de ölçeğin zaman içindeki kararlılığını desteklemek amacıyla makalede sunulmuş olabilir. Tüm nicel güvenilirlik verilerine ulaşmak için okuyucuların orijinal kaynağa (Üztemur, 2020) başvurmaları gerekmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirme sürecinde, ölçek yap?s?n?n teorik beklentilerle uyumlu olup olmad???n? belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** kullan?lm???r. Bu analiz, ölçekte yer alan maddelerin hangi alt boyutlar? temsil etti?ini ve bu boyutlar?n birbirinden ba??ms?z olarak ne kadar varyans? aç?klad???n? ortaya koyar.

Senaryo temelli bu ölçek, muhtemelen iki temel faktöre ayr?lmaktad?r: Birinci faktör, Ay?e'nin temsil etti?i **Sabit Zekâ ?nanc?** (Matematik ba?ar?s?n?n do?u?tan geldi?i ve de?itirilemez oldu?u inanc?); ikinci faktör ise Leyla'n?n temsil etti?i **Geli?im Zihniyeti** (Çaba ve çal??mayla ba?ar?n?n elde edilebilece?i inanc?). Faktör analizinden elde edilen sonuçlar, bu iki z?t epistemolojik duru?un ortaokul ö?rencilerinin yan?tlar?nda ayr??an yap?lar oldu?unu teyit etmektedir.

Ölçüm Arac?

Test Type: Geli?tirme (Developmental)

Format: **5'li Likert Ölçe?i**. Derecelendirme: Kesinlikle Kat?lm?yorum (1) ile Tamamen Kat?l?yorum (5) aras?nda de?ilmektedir. Ölçek, bir **skeç/senaryo** ba?lam?nda sunulan maddelerden olumaktad?r.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ö?renciler (Students)

Age Group: Ortaokul Ö?rencileri (Middle School Students)

Population Details: Ölçek, 6., 7. ve 8. s?n?f ö?rencileri gibi ortaokul kademesinde ö?renim gören bireylerin epistemolojik inançlar?n? ölçmek üzere tasarlanm???r.

Test Methodology: Kat?l?mc?lar öncelikle Ay?e ve Leyla aras?ndaki matematik ba?ar?s?na dair senaryo diyalogunu okurlar. Ard?ndan, diyalogdaki karakterlerin ifadelerine dayal? olarak haz?rlanan ifadelere 5'li Likert format?nda kat?lma düzeylerini belirtirler. Bu yöntem, yan?tlar?n ba?lamsal gerçekçili?ini art?rmay? amaçlamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Zekâ Teorileri, Geli?im Zihniyeti, Sabit Zihniyet, Ölçme ve De?erlendirme, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, **Faktör Analizi**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal makalede belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: servetuztemur@gmail.com

Correspondence Address: İlgili akademik makalede belirtilmiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için yazar Servet Üztemur ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik kullanımlar için genellikle izin talep edilmelidir.

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [skek-senaryo-temelli-epistemolojik-inanc-olcegi-toad.pdf](https://www.ijpes.com/kec-senaryo-temelli-epistemolojik-inanc-olcegi-toad.pdf)

Kaynakça

Üztemur, S. (2020). Middle School Students' Epistemological Beliefs: Development of a Scale Based on Vignettes and Scenarios. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 7(2), 165-176.

Makalenin orijinal PDF'ine aşağıdaki bağlantıdan da erişilebilir: [ijpes.com](https://www.ijpes.com)

Skeç Senaryo Temelli Epistemolojik İnanç Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ NOT: Aşağıdaki ölçek maddeleri, ölçeğin bağlamsal yapısının oluşturan senaryo diyalogunu ve ardından gelen derecelendirme ifadelerini içermektedir.

Matematik sınavından düşük not alan Ayşe ve Leyla kendi aralarında konuşmaktadır.

Ayşe: "Matematiğe ne kadar çalışmam çalışmam yine de aklım almıyor. Ne kadar çabalasam da boş; doğutandan matematik özüllü oldum için bu derste başarılı olamıyorum. Doğutandan matematik zekâm olmadık için ben bu matematiği asla öğrenemeyeceğim. Matematikte başarılı öğrencilerin bu derse çalışmalarına gerek yok; çünkü onlar doğutandan matematik zekâna sahiptirler. Keke ben de onlar gibi matematik zekâna sahip olarak doğuydum."

Leyla: "Matematik dersine yeterince çalışmadım. Çalışmam yüksek not alacağımdan eminim. Yeteri kadar çaba gösterip çalışmam başarılı olamayacağım ders yoktur. Biraz gayret edersem matematik dersinde çok yüksek notlar alabilirim. Doğutandan matematik zekâna inanmıyorum. Çalışmamca her şey öğrenilir. Bir öğrenci çok uğraşsın ve emek verirse karmaşık problemleri"

mutlaka çözecektir."

Ay?e'ye kat?l?yorum; bence de matematik dersinde ba?ar?l? olabilmek için do?u?tan matematik zekâs?na sahip olmak gereklidir.

Ay?e'ye kat?l?yorum; bence de do?u?tan matematik zekâs?na sahip olan ö?rencilerin bu derse çal??malar?na gerek yoktur.

Leyla'ya kat?l?yorum; bence de matematik dersinde ba?ar?l? olabilmek için illa do?u?tan matematik zekâs?na sahip olmaya gerek yoktur.

Ay?e'ye kat?l?yorum; bence de baz? ö?renciler ne kadar çabalarsa çabalas?nlar do?u?tan getirdikleri zekâ kapasitelerinden dolayı? baz? konular? ö?renemezler.

Leyla'ya kat?l?yorum; bence de bir ö?renci çok çal??rsa matematik dersinde ba?ar?l? olabilir.

Leyla'ya kat?l?yorum; bence de bir ö?renci yeteri kadar çal??p çabalarsa karma??k problemleri çözmeyi ba?ar?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM